

Geachte leden van de raadscommissie,

Vanavond vergadert u over de voorstellen om te komen tot lokaal beleid ten aanzien van 'Duurzame opwek energie Nijkerk' en de 'Regionale energie strategie'. Graag wil ik (Anco Buning) mede namens onze buurman (dhr. van Duinen) van de mogelijkheid gebruik maken tot inspraak op het voorliggende beleidsstuk 'Duurzame opwek energie Nijkerk' en ons regionale initiatief voor het voetlicht te brengen.

Aan de voorliggende voorstellen liggen een aantal keuzes overwegingen ten grondslag, te weten:

Energieneutraal Nijkerk in 2050.

Centraal staat de doelstelling van gemeente Nijkerk om in 2050 energie neutraal te zijn. Dit door middel van energie besparing en de opwek van duurzame energie. Zoals onderkend wordt door alle betrokken is dit een uiterst ambitieuze doelstelling. Dit vraagt dan ook NU om actie door het benutten van alle mogelijke opties van energiebesparing EN opwekking. Het prioriteren van zon op daken (zie kader met risico's) en tegelijkertijd beperken van mogelijkheden (zowel ruimtelijk als qua vermogen in trances) van opwekking door middel van zonneweiden, maken de doelstelling bij voorbaat op zijn minst onzeker. Van de ervaringen van BV Nederland die haar doelstelling in 2020 niet gaat halen, zouden we toch moeten leren?

Risico's zon op dak:

- ongunstige ligging daken
- constructief onvoldoende voor extra dakbelasting (zakelijke panden)
- onduidelijke verzekeringsvoorwaarden
- teveel gedoe voor dak eigenaren en leidt niet tot tempo/ 'meters'.

Waarom opwek zonne-energie beknootten tot één gebied en in trances en wachten met het benutten van alle kansen voor opwekking van duurzame energie inclusief zonneweiden?!? Traditionele tegenstanders van zonneweiden zijn er al over uit. Milieu organisaties ¹hebben een Klimaatakkoord opgesteld waarin ze stellen dat *duurzaamheidsdoelstellingen met alleen het 'vullen' van daken met zonnepanelen niet gerealiseerd worden en zonneparken in het landschap noodzakelijk zijn.*

Keuze clustering

De keuze in het beleid 'is gemaakt' voor clustering van zonneweides. Daarmee lijkt ook een keuze gemaakt te worden zonneparken op andere plekken niet toe te staan. Ik vind het jammer dat hier een tegenstelling gecreëerd wordt die niet nodig is.

In mijn beleving is het goed mogelijk een voorkeur uit te spreken voor zonneweiden in een bepaald gebied ('clustering') en toch in het beleid ruimte te houden voor initiatieven op andere plaatsen. De plek waar een zonnepark moet komen zou niet het enige toetsingscriterium hoeven zijn. Het college zet natuurlijk in om kwalitatief hoogwaardige zonneparken. Daarbij is het goed plannen te beoordelen op:

- o Ruimtelijke inpassing; is er een goed ontwerp gemaakt, een ontwerp dat niet een 'stand-alone' zonnepark oplevert maar een met de buurt geïntegreerde verblijfsruimte.
- o Participatie; wordt de omgeving meegenomen in het hele proces voor tijdens en na de bouw
- o Financiële participatie; kan de omgeving profiteren van het zonnepark
- o Bijdrage duurzaamheidsfonds; kan het zonnepark bijdragen aan (het versnellen van) de duurzaamheidsambities door rendement af te staan aan bijvoorbeeld een revolving fund
- o Dubbel ruimtegebruik; de mogelijkheden van agrarisch gebruik in combinatie met zonnepanelen nemen toe. Teelt van gewassen onder de panelen. Kan dit ook in Nijkerk?
- o Educatie; welke rol kan het zonnepark spelen in de verdere bewustwording rond het thema duurzaamheid bijvoorbeeld richting scholen.
- o Werkgelegenheid; is het park in staat werkgelegenheid te genereren voor bedrijven uit de omgeving? Kunnen wellicht mensen met afstand tot de arbeidsmarkt worden ingezet?

Dit zijn zomaar een aantal criteria waarvan ik vind dat een plan ook op beoordeeld moet worden. Door de huidige voorliggende beleidskeuze ontbreekt de uiteindelijke incentive om aan bovenstaande kwalitatieve punten tegemoet te komen, een gemiste kans voor de gemeenschap! Daarnaast heeft clustering van (op termijn) 184 ha zonnepark een enorme ruimtelijke impact. Een impact die de realiseerbaarheid wel eens negatief kan beïnvloeden. Daarnaast duurt de realisatie van een zonnepark dit moment gemiddeld al meer dan drie jaar vanaf eerste initiatief tot realisatie. De plannen die nu gemaakt worden zullen waarschijnlijk pas op zijn vroegst eind 2022 (maar 2023 is realistischer) opgeleverd worden.

Toch is het niet zozeer dat ik hier 'tegen' clustering wil getuigen. Ik vind het echter vooral een goed idee dat plannen afgewogen op de integrale kwaliteit van het plan. Zeker gezien de boven beschreven doorlooptijden is het verstandig op tijd te beginnen om de ambities waar te maken.

¹ (Greenpeace, Milieudefensie, Natuurmonumenten, de Natuur en Milieufederaties en de Vogelbescherming)

Conclusie kaart beleidskader Duurzame opwek zon op land

Het Beleidskader Duurzame opwek Zon op land is een nadere uitwerking van het Afwegingskader ontwikkeling zonnevelden Nijkerk die uw raad in januari 2019 heeft besproken. Dit afwegingskader was in combinatie met de Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050 het beleid op basis waarvan wij het idee kregen dat ons initiatief op korte termijn realiseerbaar is. In het afwegingskader wordt benoemd dat de verwachting is dat het slagenlandschap zich het meest leent voor zonneweiden en volgens uw landschapsontwikkelingsplan (LOP) liggen onze gronden in slagenlandschap. Ook de omgevingsvisie en omgevingsverordening van de provincie geven ons niet het idee dat het niet mogelijk is om een zonneweide op onze gronden te ontwikkelen; we liggen bijvoorbeeld niet in Natura 2000, Gelders Natuurnetwerk of de Groene ontwikkelingszone.

Tot twee- en een halve week geleden leek het voor ons nog mogelijk om een kwalitatief hoogwaardige zonneweide met spinn-off voor de gemeenschap te realiseren, maar het huidige beleid maakt dat in ieder geval tot 2023, maar misschien ook wel daarna, niet mogelijk; we liggen op basis van de kaart namelijk in een 'rood' gebied. Dit betekent dat zonneweiden zijn uitgesloten. Volgen wij de kaarten die in het beleidskader zijn opgenomen, dan zijn wij 'rood' aangeduid vanwege cultuurhistorische waarden die op basis van een Cultuur Historische Kaart aan onze gronden zijn toegekend. Het is merkwaardig dat onze gronden puur op basis van een Cultuurhistorische Kaart uitgesloten zijn voor een zonneweide. Ten eerste omdat conform paragraaf 4 van bijlage B van het Beleidskader Duurzame opwek Zon op land, "Zonnevelden in het buitengebied worden gezien als tijdelijk gebruik". Ten tweede omdat hiermee andere kwaliteiten helemaal niet aan de orde komen. Cultuurhistorische waarden kunnen heel goed in ons plan worden meegenomen, op basis van een nader cultuurhistorisch onderzoek. Die ruimte kunt u als raadsleden in uw beleid opnemen; misschien niet richting 2023, maar wel voor het traject daarna. Dit lijkt ons ook verstandig vanwege de grootte van de opgave. Zie bijlage voor kaarten waardoor wij in 'rood gebied' zijn beland.

Slichtenhorsterweg 41; Een case study

Participatie door bewoners cq terugvloeden van baten binnen gemeente Nijkerk

Boerderij Nordengoed gelegen aan de Slichtenhorsterweg 41 en gronden tot aan Nijkerkerveen zijn al generaties in het bezit van onze familie. De gronden zijn via onze grootvader J. van Elfrinkhof (boer en Dijkgraaf) na het overleiden van onze moeder D.E. van Elfrinkhof op mij (A.W.J. Buning) en mijn broer (M.R.J. Buning) over gegaan. Na vertrek van de laatste pachter hebben we zonder succes geprobeerd een nieuwe pachter te zoeken. De boerderij (inmiddels Rijksmonument) was in slechte staat en onbewoonbaar op dat moment. Helaas is toen de agrarische bestemming afgenomen, wat agrarische mogelijkheden verder beperkte. Ingeprent door onze opa dat we 'rentmeester' zijn van boerderij en gronden hebben we initiatieven genomen om de boerderij in oude luister te herstellen. Omdat we de benodigde miljoenen niet hebben, hebben we initiatieven (landgoederen, golfbaan, rood-voor-rood) waarin landschap en cultuurhistorie centraal stonden proberen te ontplooien om met deze middelen de boerderij te kunnen herstellen en te gaan bewonen. Helaas hebben deze projecten geen vervolg gekregen.

Omdat de boerderij op instorten stond, zijn we recent genoodzaakt geweest om met pijn in ons hart de boerderij uiteindelijk te verkopen. De gronden worden verpacht aan lokale boeren. Door schaalvergroting in de land- en akkerbouw waardoor efficiëntie steeds belangrijker wordt en machines steeds groter worden, hebben boeren bijna geen belangstelling meer voor de gronden. Daarnaast spelen de stikstofcrisis en geur emissies in bebouwde omgevingen (ingeklemd tussen Nijkerk en Nijkerkerveen), hierin mee. Dit maakt een agrarische toepassing onmogelijk. Hetzelfde geldt voor onze buurman dhr. Van Duinen die met zijn kippenhouderij tevens beperkt wordt in het uitoefenen van zijn beroep en zijn toekomst bedreigt ziet worden.

Om de landschappelijke kenmerken en natuur te kunnen versterken hebben we ons (samen met onze buurman Van Duinen) gericht op duurzame energie opwekking. In 2019 hebben we gezamenlijk met een ontwikkelaar een eerste schetsontwerp gemaakt. In het schetsontwerp brengen we de vroeger aanwezige boomsingels en struweelhagen terug in het landschap, waardoor de zonneweide onzichtbaar is in de natuur EN voor bewoners. We gaan uit van het verschromen van de bodem waardoor mee planten en dieren de kans krijgen om zich te ontwikkelen. Ook hebben we met de ontwikkelaar nagedacht over het participatieve deel. Geluk voor ons dat de ontwikkelaar daar al ruim ervaring mee heeft bij andere zonneparken. We willen bijvoorbeeld graag samenwerken met een lokale energiegroep en de omgeving een aandeel laten nemen in het zonnepark.

Verzoek

Wij willen u verzoeken om het beleid ten aanzien van zonneweides ruimer te formuleren door clustering en de systematiek van tranches minder eng te benaderen en de kwaliteit van plannen voorrang te geven door niet bij voorbaat gebieden uit te sluiten op basis van één waarde. Hierdoor wordt het doel om Nijkerk energie neutraal te maken in 2050 (eerder) en zeker gehaald, wordt de kwaliteit (inbedding, natuurwaarden, participatie, social return, etc.) van zonneweiden verhoogt, worden bewoners echt betrokken en krijgen grondeigenaren die in de knel komen met agrarisch toepassing een alternatief.

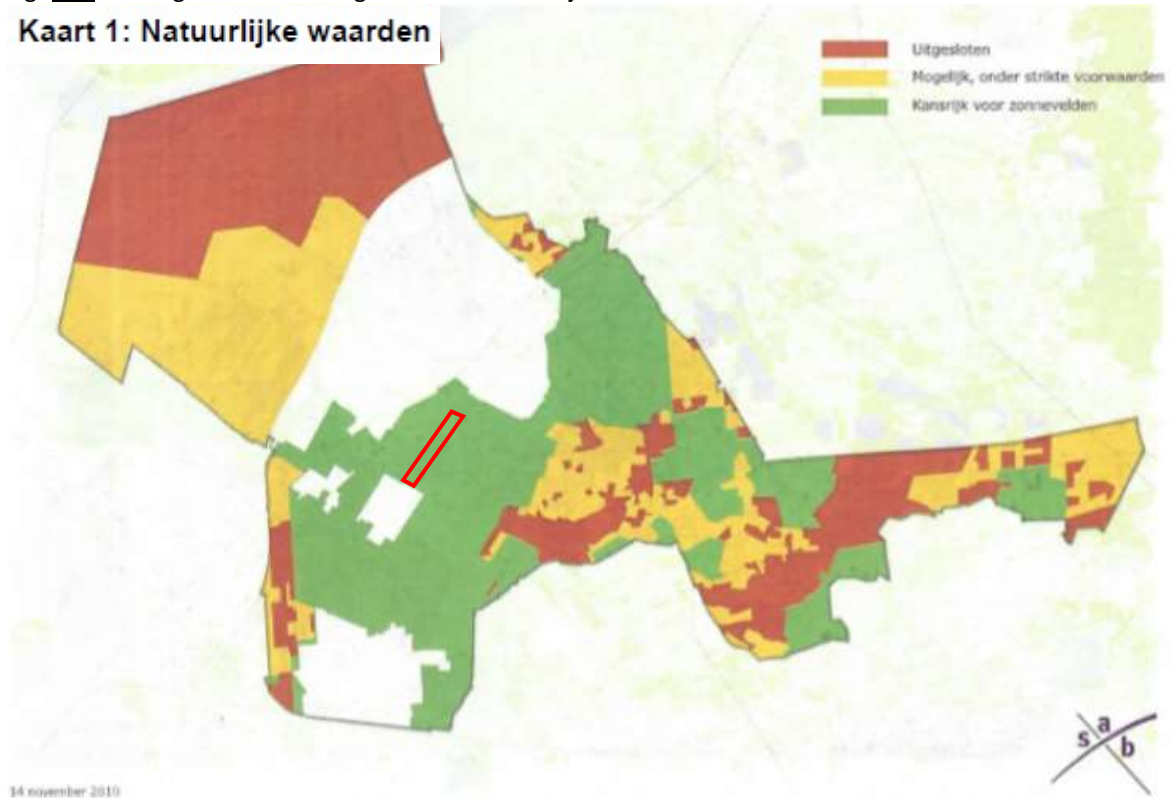
Bijlage:

1. Beleidskaarten
2. Kaartje beoogde zonneweide
3. Kerkstoel

Bijlage 1 beleidskaarten (rood gearceerde gebied betreft onze gronden)

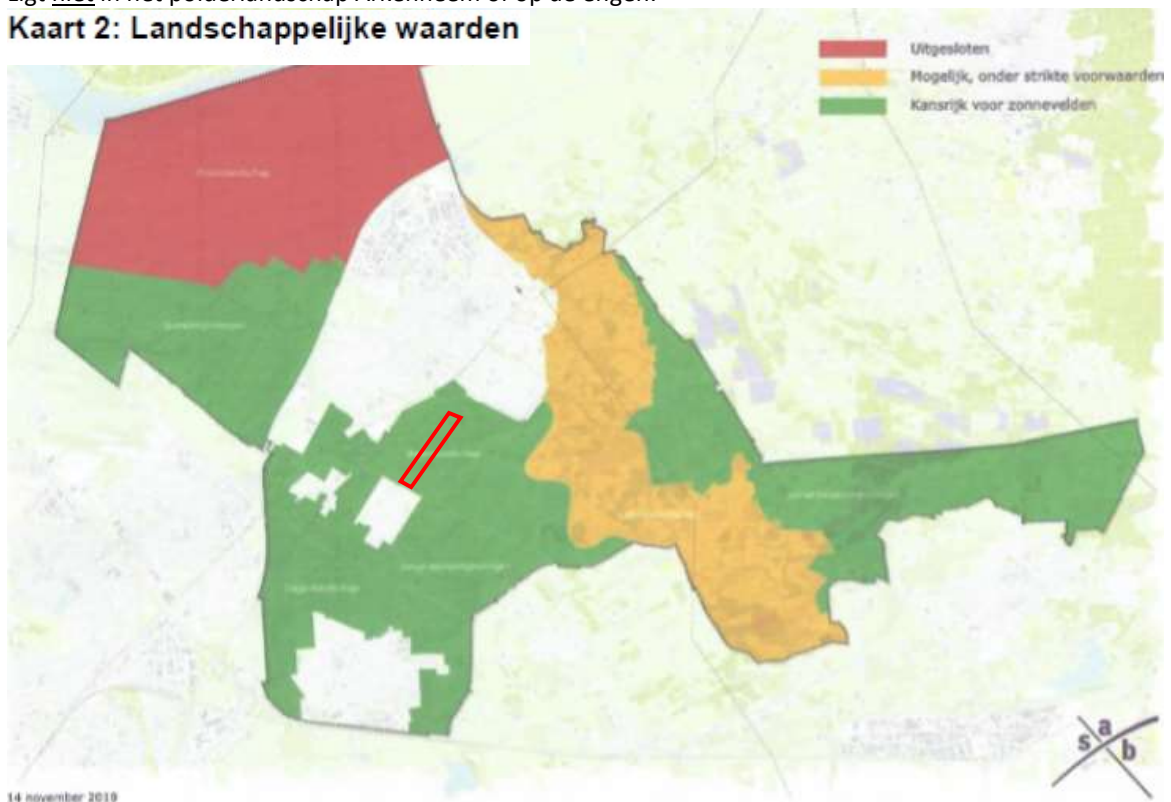
Ligt niet in een gebied die is aangeduid met natuurlijke waarden.

Kaart 1: Natuurlijke waarden

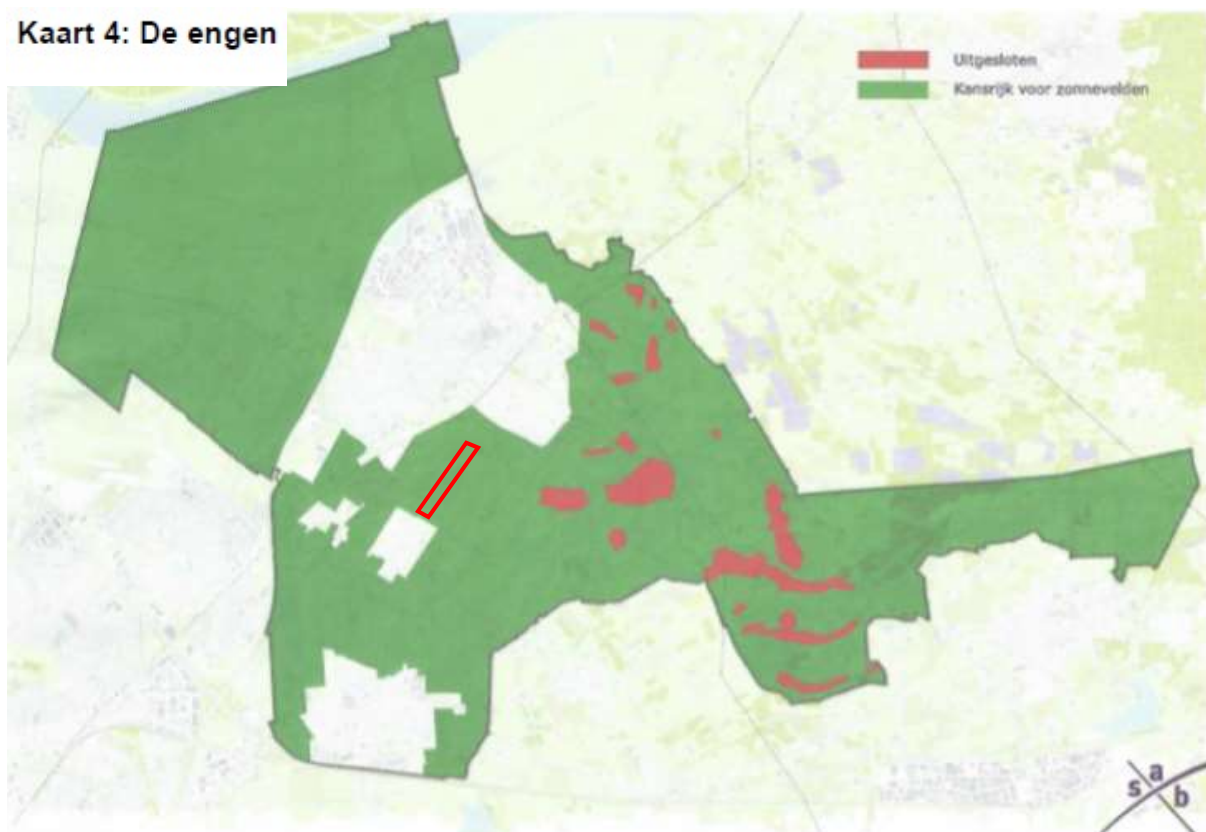

Ligt niet in het polderlandschap Arkenheem of op de engen.

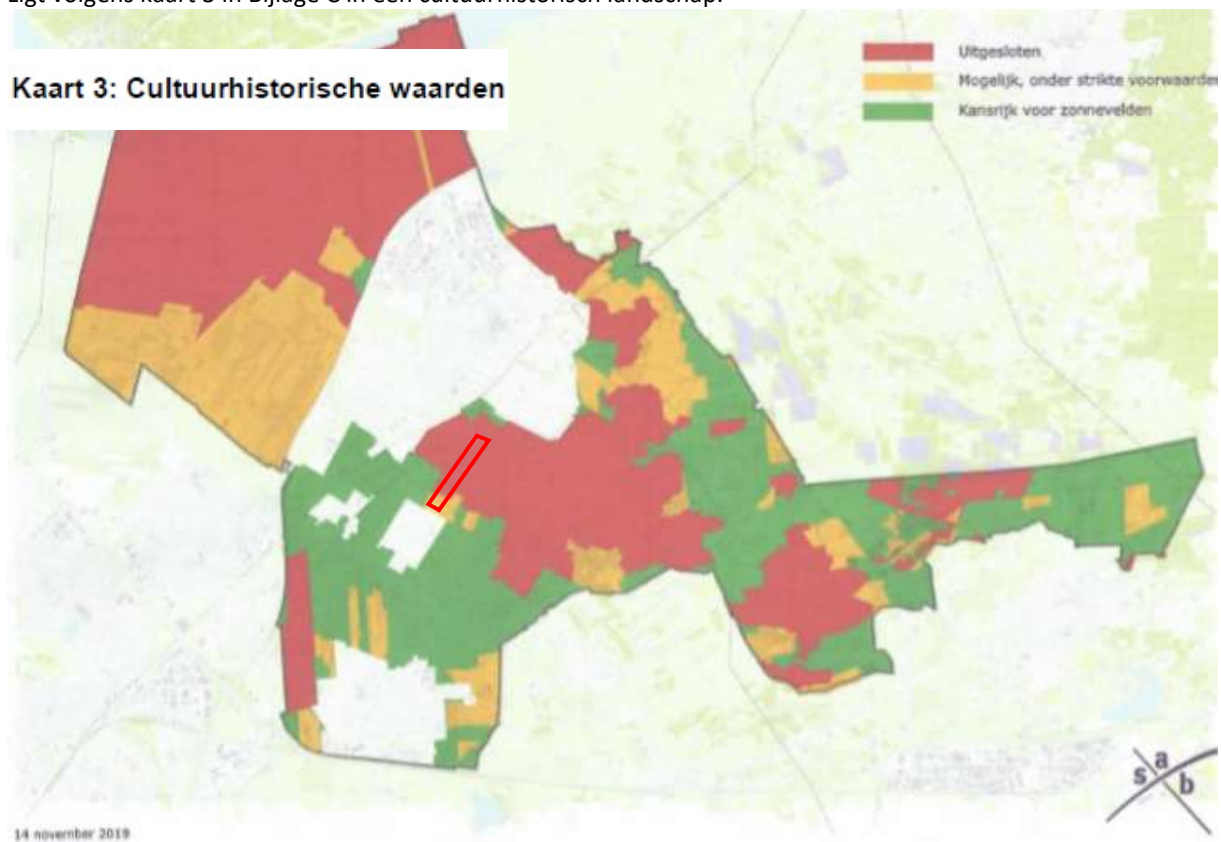
Kaart 2: Landschappelijke waarden

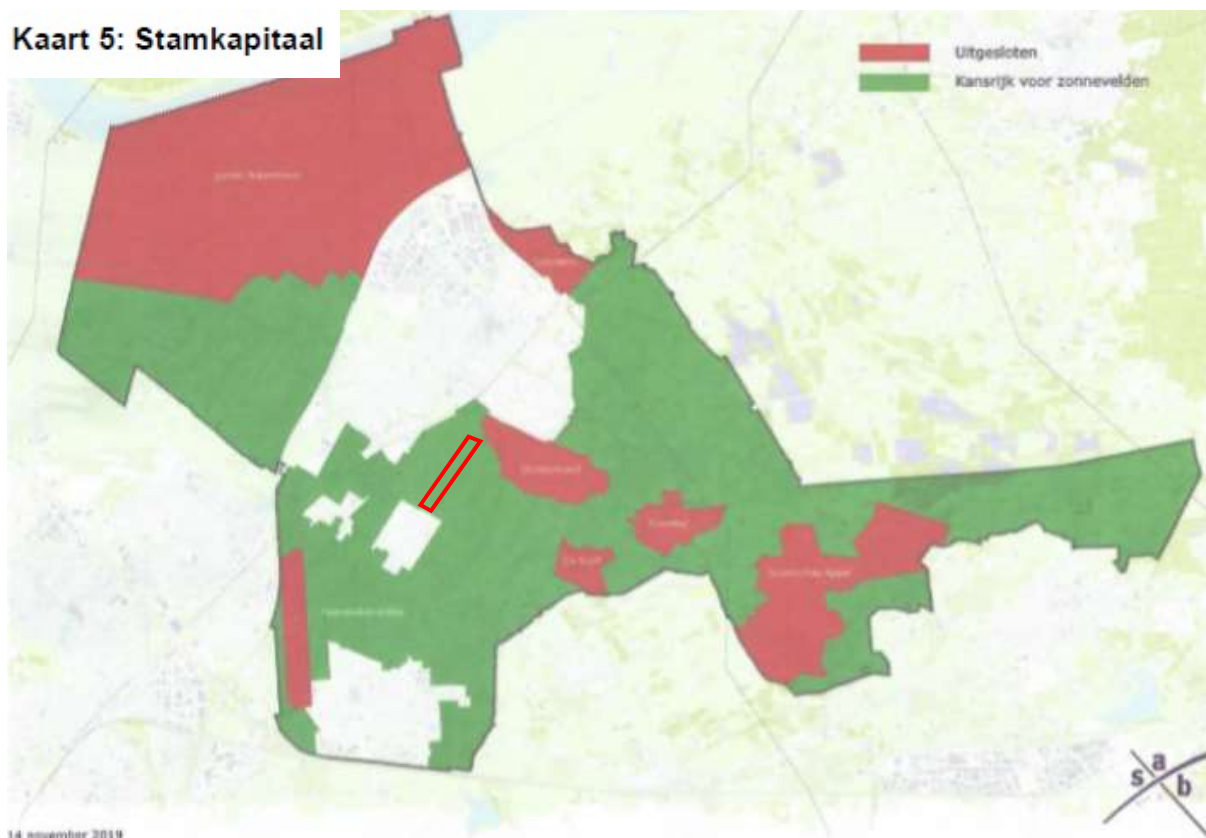
Kaart 4: De engen

Ligt volgens kaart 3 in Bijlage C in een cultuurhistorisch landschap.

Kaart 5: Stamkapitaal

Op de conclusiekaart ligt het zonnepark in de gebieden 'Uitgesloten' en 'Mogelijk, onder strikte voorwaarden', conform de cultuurhistorische waardenkaart.

